

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 265g/2021

privind excepția de neconstituționalitate
a unor prevederi din articolul 30 alineatele (3) și (4) din Codul de procedură
penală și a articolului 16¹ alin. (1) lit. g) din Legea privind organizarea
judecătorească
*(competența președintelui instanței judecătorești de a decide cu privire la
examinarea cauzelor penale în primă instanță de un complet de judecată)*

CHIȘINĂU

29 martie 2022

Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Domnica MANOLE, *Președinte*,
dlui Nicolae ROȘCA,
nei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dlui Marcel Lupu, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 1 decembrie 2021,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 29 martie 2022, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textului „decizia motivată a președintelui instanței judecătorești” din articolul 30 alin. (3) din Codul de procedură penală, a textelor „deosebit de complicate”, „prezintă o mare importanță socială” și „decizia motivată a președintelui instanței judecătorești” din articolul 30 alin. (4) din Codul de procedură penală și a articolului 16¹ alin. (1) lit. g) din Legea nr. 514 din 6 iulie 1995 privind organizarea judecătorească, ridicată de dl avocat Ion Crețu, în interesele dlui Veaceslav Platon, în dosarul nr. 1-462/2020, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Centru.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de dl judecător Eugeniu Beșelea de la Judecătoria Chișinău, sediul Centru, pe baza articolului 135 alin. (1) lit. a) și lit. g) din Constituție.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Pe rolul Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, se află cauza penală de învinuire a dlui Veaceslav Platon de comiterea infracțiunilor prevăzute de articolele 27, 190 alin. (5) și 325 alin. (2) lit. c) din Codul penal și de învinuire a dlor Maxim Capanji și Andrei Bahcivanji de comiterea infracțiunilor prevăzute de articolele 27 și 190 alin. (5) din Codul penal.

4. La 17 iunie 2021, dl Ion Crețu, apărătorul dlui Veaceslav Platon, a adresat președintelui instanței de judecată o cerere prin care a solicitat examinarea cauzei penale menționate mai sus într-un complet format din trei judecători. Printr-un răspuns semnat de Președintele interimar al Judecătoriei Chișinău nu s-a dat curs cererii în discuție, menționându-se că nu s-a constatat vreun motiv prevăzut de lege care ar justifica examinarea cauzei penale într-un complet format din trei judecători.

5. În cadrul ședinței preliminare, dl avocat Ion Crețu a ridicat, în interesele dlui Veaceslav Platon, excepția de neconstituționalitate a textului

„decizia motivată a președintelui instanței judecătorești” din articolul 30 alin. (3) din Codul de procedură penală, a textelor „deosebit de complicate”, „prezintă o mare importanță socială” și „decizia motivată a președintelui instanței judecătorești” din articolul 30 alin. (4) din Codul de procedură penală și a articolului 16¹ alin. (1) lit. g) din Legea nr. 514 din 6 iulie 1995 privind organizarea judecătorească.

6. Printr-o încheiere din 15 noiembrie 2021, Judecătoria Chișinău, sediul Centru, a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a sesizat Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

7. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 20 Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 23 Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 26 Dreptul la apărare

„(1) Dreptul la apărare este garantat.

(2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

(3) În tot cursul procesului părțile au dreptul să fie asistate de un avocat, ales sau numit din oficiu.

(4) Amestecul în activitatea persoanelor care exercită apărarea în limitele prevăzute se pedepsește prin lege.”

Articolul 54 Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane,

împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

Articolul 115 Instanțele judecătorești

„(1) Justiția se îndeplinește prin Curtea Supremă de Justiție, prin curțile de apel și prin judecătorii.

(2) Pentru anumite categorii de cauze pot funcționa, potrivit legii, judecătorii specializate.

(3) Înființarea de instanțe extraordinare este interzisă.

(4) Organizarea instanțelor judecătorești, competența acestora și procedura de judecată sunt stabilite prin lege organică.”

8. Prevederile relevante ale Codului de procedură penală, adoptat prin Legea nr. 122 din 14 martie 2003, sunt următoarele:

Articolul 30 Compunerea instanței de judecată

„(1) Judecarea cauzelor penale se îndeplinește de către instanță în complet format din 3 judecători sau de către un singur judecător.

(2) În toate instanțele de judecată de gradul întâi, cauzele penale se judecă de un singur judecător, cu excepția cazurilor prevăzute în prezentul articol.

(3) Cauzele penale asupra infracțiunilor excepțional de grave, pentru săvârșirea cărora legea prevede pedeapsă cu detențiune pe viață, se judecă în primă instanță, **la decizia motivată a președintelui instanței judecătorești**, în complet format din 3 judecători.

(4) Cauzele penale **deosebit de complicate**, precum și cele care **prezintă o mare importanță socială pot fi examinate, la decizia motivată a președintelui instanței judecătorești**, în complet format din 3 judecători.

[...].”

9. Prevederile relevante ale Legii nr. 514 din 6 iulie 1995 privind organizarea judecătorească sunt următoarele:

Articolul 16¹ Competența președinților și vicepreședinților instanțelor judecătorești

„(1) Președintele instanței judecătorești:

[...]

g) **decide asupra necesității de a examina colegial unele cauze privind anumite materii sau categorii de persoane;**

[...].”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

10. Autorul excepției susține că prevederile contestate îi oferă președintelui instanței de judecată o marjă discreționară cu privire la aprecierea caracterului complicat al cauzei sau a importanței sociale a cauzei. Potrivit legii, circumstanțele respective justifică examinarea unei cauze penale de un complet format din trei judecători. Autorul consideră că legea nu stabilește criterii obiective pe baza cărora ar putea fi apreciate noțiunile: cauze deosebit de complicate și cauze care prezintă o mare importanță socială. Acest fapt ar priva inculpații de dreptul la un tribunal stabilit de lege în sensul atribuit acestui concept de jurisprudența Curții Europene.

11. Autorul menționează că, în vederea excluderii posibilității de a manipula formarea completelor de judecată, constatarea necesității de a examina o cauză de un complet de judecată ar trebui să-i revină Programului Integrat de Gestionare a Dosarelor.

12. Prin urmare, autorul excepției consideră că normele contestate sunt contrare articolelor 20, 23, 26, 54 și 115 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

13. Examinând admisibilitatea sesizării, Curtea constată următoarele.

14. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul de procedură penală și din Legea privind organizarea judecătorească, ține de competența Curții Constituționale.

15. Curtea constată că excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de avocatul unei părți la proces. Astfel, sesizarea este formulată de subiectul căruia i s-a conferit acest drept, în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat acesta prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

16. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie textul „decizia motivată a președintelui instanței judecătorești” din articolul 30 alin. (3) din Codul de procedură penală, textele „deosebit de complicate”, „prezintă o mare importanță socială” și „decizia motivată a președintelui instanței judecătorești” din articolul 30 alin. (4) din Codul de procedură penală și articolul 16¹ alin. (1) lit. g) din Legea privind organizarea judecătorească. Curtea constată că prevederile articolului 30 alin. (4) din Codul de procedură penală au mai constituit obiectul unei sesizări la Curtea Constituțională (a se vedea DCC nr. 117 din 13 octombrie 2020). Totuși, raportate la aceste critici de neconstituționalitate, prevederile contestate nu au făcut obiect al controlului de constituționalitate.

17. Pentru a putea fi declanșat controlul de constituționalitate, Curtea trebuie să confirme aplicabilitatea prevederilor legale contestate în cauzele examinate în fața instanței de drept comun care a trimis sesizările privind excepțiile de neconstituționalitate. Condiția „aplicabilității prevederilor legale contestate în cauzele examinate în fața instanței de drept comun”

presupune aplicabilitatea unor prevederi care îl prejudiciază pe autorul excepțiilor de neconstituționalitate (a se vedea DCC nr. 94 din 15 iunie 2021, §§ 22, 23).

18. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză care are ca obiect examinarea unei cauze penale în care inculpatul este învinuit de comiterea infracțiunilor prevăzute de articolele 27, 190 alin. (5) și 325 alin. (2) lit. c) din Codul penal. Curtea constată că apărătorul a adresat președintelui instanței de judecată o cerere prin care a solicitat examinarea cauzei penale într-un complet format din trei judecători. Totuși, această solicitare a fost respinsă.

19. Curtea nu poate reține aplicabilitatea dispozițiilor criticate din articolul 30 alin. (3) din Codul de procedură penală în această cauză penală. Norma respectivă reglementează formarea completelor de judecată pentru examinarea cauzelor penale în care persoanele sunt învinuite de comiterea infracțiunilor excepțional de grave, pentru care legea prevede pedeapsa cu detențiune pe viață. Cauza penală în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate nu face parte din această categorie, pentru că inculpatul nu este învinuit de comiterea unei infracțiuni excepțional de grave.

20. Cu privire la dispozițiile contestate din articolul 16¹ alin. (1) lit. g) din Legea cu privire la organizarea judecătorească, Curtea constată că acestea stabilesc competența președintelui instanței judecătorești de a decide referitor la necesitatea de a examina în mod colegial unele cauze privind anumite materii sau categorii de persoane. De asemenea, articolul 30 alin. (4) din Codul de procedură penală îi conferă președintelui instanței competența de a decide soluționarea cauzei într-un complet format din trei judecători în cazurile „deosebit de complicate” și celor care prezintă „o mare importanță socială”. Având în vedere că, în cauza în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate, apărătorul a solicitat examinarea cauzei într-un complet de judecată, solicitare căreia nu i s-a dat curs, Curtea admite că aceste prevederi ar putea fi aplicate de instanța de judecată. Această concluzie rezultă din faptul că instanța de judecată trebuie să vegheze dacă a fost respectată echitatea în ansamblu a procesului penal.

21. Curtea reține că o altă condiție obligatorie pentru ca excepția de neconstituționalitate să poată fi examinată în fond este incidența unui drept fundamental.

22. Autorul excepției a susținut că dispozițiile contestate, care sunt aplicabile cauzei, contravin articolelor 20 [*accesul liber la justiție*], 23 [*dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle*], 26 [*dreptul la apărare*], 54 [*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*] și 115 [*instanțele judecătorești*].

23. Curtea reiterează că articolul 23 din Constituție nu poate fi invocat de sine stătător. Pentru a fi aplicabil articolul 23 din Constituție, autorul excepției de neconstituționalitate trebuie să demonstreze, în mod argumentat, existența unor ingerințe în drepturile fundamentale garantate de Constituție (a se vedea DCC nr. 16 din 15 februarie 2022, § 26).

24. Cu privire la incidența articolului 54 din Constituție, Curtea a subliniat că acest articol îi impune un mod de analiză a caracterului proporțional al

ingerințelor în drepturile fundamentale. Prin urmare, pentru a putea fi invocat, autorul sesizării trebuie să argumenteze incidența unui drept fundamental (a se vedea DCC nr. 126 din 5 august 2021, § 27).

25. Referitor la incidența articolului 115 din Constituție, Curtea reține că autorul excepției nu a motivat contrarietatea dispozițiilor contestate cu prevederile acestui articol. Simpla trimitere la această prevedere constituțională nu poate fi considerată o critică de neconstituționalitate. Dacă ar proceda la examinarea fondului sesizărilor formulate de o asemenea manieră, Curtea Constituțională s-ar substitui autorilor lor în invocarea argumentelor de neconstituționalitate, fapt care ar echivala cu un control din oficiu (a se vedea DCC nr. 109 din 13 iulie 2021, § 24).

26. Curtea observă că autorul excepției a contestat prevederile aplicabile cauzei prin raportare la articolele 20, care garantează dreptul la un proces echitabil, și 26, care garantează dreptul la apărare. Așadar, Curtea va verifica dacă aceste drepturi sunt afectate prin prevederile legale contestate.

27. Dreptul la apărare reprezintă totalitatea prerogativelor și a posibilităților pe care le au, potrivit legii, persoanele în vederea apărării intereselor lor. Acest drept este restrâns în situația în care persoana nu poate utiliza toate mijloacele procedurale necesare pentru apărarea sa (HCC nr. 31 din 23 septembrie 2021, § 32). Curtea observă că, în cazul în discuție, autorul excepției nu ridică problema limitării utilizării mijloacelor procedurale necesare pentru a-și realiza dreptul la apărare, ci contestă prevederi care se referă la posibilitatea examinării unei cauze penale în primă instanță de un complet format din trei judecători. În acest sens, Curtea nu poate identifica în ce măsură dispozițiile contestate restrâng dreptul inculpatului la apărare. De altfel, acesta poate face uz de toate mijloacele procedurale necesare pentru a-și realiza dreptul la apărare atât în fața unui judecător unic, cât și în fața unui complet format din trei judecători. Așadar, Curtea conchide că articolul 26 din Constituție nu este incident în acest caz.

28. Cu privire la incidența dreptului la un proces echitabil garantat de articolul 20 din Constituție, autorul excepției a susținut că, prin oferirea președintelui instanței de judecată a competenței de a decide soluționarea cauzei într-un complet format din trei judecători în cauzele „deosebit de complicate” și a celor care prezintă „o mare importanță socială”, inculpații ar fi privați de dreptul la un tribunal „stabilit de lege” în sensul jurisprudenței Curții Europene.

29. Totuși, Curtea observă că, potrivit jurisprudenței Curții Europene, ține de competența tribunalelor naționale să-și gestioneze procedurile în vederea asigurării unei bune administrări a justiției. Atribuirea unui caz pentru examinare unui anumit judecător sau unui tribunal se încadrează în marja discreționară de care se bucură autoritățile naționale în astfel de chestiuni. Este important ca distribuția sau redistribuirea unei cauze să fie conforme cu articolul 6 § 1 din Convenție, în special cu exigențele independenței și imparțialității judecătorilor (*Sutyagin v. Federația Rusă*, 3 mai 2011, § 187; *Pasquini v. San Marino*, 2 mai 2019, §103).

30. În aceste circumstanțe, Curtea reține că oferirea președintelui instanței a competenței de a decide motivat cu privire la soluționarea cauzei de un

complet format din trei judecători nu afectează, *per se*, dreptul la un proces echitabil, iar articolul 20 din Constituție nu este incident în acest caz. Pentru a fi respectat dreptul la un proces echitabil, este important ca judecătorul unic sau judecătorii completului care au fost desemnați să judece cauza să respecte exigențele independenței și imparțialității. În acest context, Curtea menționează că exigențele în discuție sunt asigurate inclusiv de instituția abținerii și cea a recuzării judecătorilor.

31. Prin urmare, în baza celor menționate *supra*, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate nu întrunește condițiile de admisibilitate și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 din Constituție, 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textului „decizia motivată a președintelui instanței judecătorești” din articolul 30 alin. (3) din Codul de procedură penală, a textelor „deosebit de complicate”, „prezintă o mare importanță socială” și „decizia motivată a președintelui instanței judecătorești” din articolul 30 alin. (4) din Codul de procedură penală și a articolului 16¹ alin. (1) lit. g) din Legea nr. 514 din 6 iulie 1995 privind organizarea judecătorească, ridicată de dl avocat Ion Crețu, în interesele dlui Veaceslav Platon, în dosarul nr. 1-462/2020, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Centru.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

Chișinău, 29 martie 2022

DCC nr. 40

Dosarul nr. 265g/2021